

Українська земля багата об'єктами культурної спадщини котрі потребують захисту. Зважаючи на це можна зробити висновок що, відносно незначна кількість організацій з питань захисту об'єктів історії та культури не можуть в повній мірі забезпечити охорону культурного надбання українського народу.

Список використаних джерел

1. ICCROM [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iccrom.org/about/overview/history>
2. ICOMOS UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icomos-ua.blogspot.com/p/blog-page_5851.html
3. Архітектурна спадщина Волині. Зб. наук праць. – Рівне: ПП ДМ, 2008. – 146 с.
4. Всеобщая история архитектуры. Том 12. Книга первая. Архитектура СССР под редакцией Н. В. Баранова. Авторы: А. И. Целиков, Ю. С. Яралов. – Москва: Стройиздат, 1975. – 755 с.
5. Духовна культура України в умовах нової соціальної реальності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biog.in.ua/lekciya-ponyattya-kuleturni-viniknennya-j-istorichna-evolyuciya.html?page=75>
6. Закон України «Про охорону культурної спадщини» // Відомості Верховної ради. – 2000. – №39.
7. История законодательства в области охраны и реставрации памятников культуры [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://art-con.ru/node/5677>
8. Конвенция об охране всемирного культурного и природного наследия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kgiop.gov.spb.ru/nasledie/konvenciya-ob-ohrane-vsemirnogo-kulturnogo-i-prirodnogo-naslediya/>
9. Лесик А. В. Охрана и рациональное использование памятников архитектуры. – Львов: Вища школа, 1987. – 128 с.
10. Оснос Ю. Октябрьская революция и памятники художественной культуры // Искусство. – Москва, 1940. – №6. – 66 с.
11. Правова охорона культурної спадщини України: Моногр. / Т. В. Курило; Львів. юрид. ін-т МВС України. – Л., 2005. – 156 с.
12. Правовые основы охраны памятников искусства и старины 1921–1922 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moscow-museums.ru/pravovye-osnovyi-ohranyi-pamyatnikov-2/>
13. Прояснення специфіки східного і західного шляхів людського буття у світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/89467/filosofiya/proyasnennya_spetsifiki_shidnogo_zahidnogo_shlyahiv_lyudskogo_buttja_sviti
14. Равикович Д. А. Охрана памятников истории и культуры в РСФСР 1917–1967 гг. // Труды НИИ музееведения и охраны памятников истории и культуры. – Москва, 1970. – №22. – 3127 с.
15. Реформы Петра I [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://historykratko.com/reformy-petra-1>
16. Хрещення Русі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uateka.com/uk/article/society/religion/928>
17. Хрещення Русі. Запровадження християнства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/hres.pdf>
18. Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

References

1. ICCROM [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.iccrom.org/about/overview/history>
2. ICOMOS UA [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://icomos-ua.blogspot.com/p/blog-page_5851.html
3. Arhitekturna spadshhyna Volyni. Zb. nauk prac'. – Rivne: PP DM, 2008. – 146 s.
4. Vseobshhaja istorija arhitektury. Tom 12. Kniga pervaja. Arhitektura SSSR pod redakciej N. V. Baranova. Avtory: A. I. Celikov, Ju. S. Jaralov. – Moskva: Strojizdat, 1975. – 755 s.
5. Duhovna kul'tura Ukrai'ny v umovah novoi' social'noi' real'nosti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://biog.in.ua/lekciya-ponyattya-kuleturni-viniknennya-j-istorichna-evolyuciya.html?page=75>
6. Zakon Ukrai'ny «Pro ohoronu kul'turnoi' spadshhyny» // Vidomosti Verhovnoi' rady. – 2000. – №39.
7. Istorija zakonodate'l'stva v oblasti ohrany i restavracii pamjatnikov kul'tury [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://art-con.ru/node/5677>

8. Konvencija ob ohrane vseirnogo kul'turnogo i prirodnoho nasledija [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://kgiop.gov.spb.ru/nasledie/konvenciya-ob-ohrane-vsemirnogo-kulturnogo-i-prirodnogo-naslediya/>

9. Lesik A. V. Ohrana i racional'noe ispol'zovanie pamjatnikov arhitektury. – L'vov: Vishha shkola, 1987. – 128 s.
10. Osnos Ju. Oktjabr'skaja revolucija i pjamjatniki hudozhestvennoj kul'turi // Iskustvo. – Moskva, 1940. – №6. – 66 s.
11. Pravova ohorona kul'turnoi' spadshhyny Ukrai'ny: Monogr. / T. V. Kurylo; L'viv. juryd. in-t MVS Ukrai'ny. – L., 2005. – 156 s.
12. Pravovye osnovy ohrany pamjatnikov iskusstva i stariny 1921–1922 goda [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://moscow-museums.ru/pravovye-osnovyi-ohranyi-pamyatnikov-2/>
13. Projasnennja specyfiki shidnogo i zahidnogo shljahiv ljudz'kogo buttja u sviti [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://pidruchniki.com/89467/filosofiya/proyasnennya_spetsifiki_shidnogo_zahidnogo_shlyahiv_lyudskogo_buttja_sviti
14. Ravikovich D. A. Ohrana pamjatnikov istorii i kul'tury v RSFSR 1917–1967 gg. // Trudy NII muzevedenija i ohrany pamjatnikov istorii i kul'tury. – Moskva, 1970. – №22. – 3127 s.
15. Reformy Petra I [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://historykratko.com/reformy-petra-1>
16. Hreshhennja Rusi [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://uateka.com/uk/article/society/religion/928>
17. Hreshhennja Rusi. Zaprovadzhenja hrystyjanstva [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/hres.pdf>
18. Centr pam'jatkoznavstva NAN Ukrai'ny i UTOPIK [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Anosova V. S., assistant professor of the Dept. of World History and Ukrainian History of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Ukraine, Severodonetsk), anosovaV91@gmail.com

To the history of the protection of the cultural heritage of the Ukrainian people

The author considers the main historical periods, which, in one way or another, became a breakthrough in the history of the development of Ukrainian culture. The most significant events and figures of Ukrainian and Russian history, which influenced the further formation of culture, were noted. The highlights, events and organizations for the protection of cultural heritage during Soviet and independent Ukraine until now are briefly reviewed.

Keywords: cultural heritage, Ukrainian culture, formation of culture.

* * *

УДК 338.48–6:7/8

Бондарчук-Чугіна І. Ю.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри готельно–ресторанного і туристичного бізнесу, Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв (Україна, Миколаїв), rubkaz65@gmail.com

КУЛЬТУРА ЯК ЧИННИК ТУРИСТИЧНОГО ІНТЕРЕСУ І ТУРИСТИЧНОЇ МОТИВАЦІЇ

Розглядається туризм, як соціокультурний феномен. Розкривається роль структурних елементів культури у формуванні туристичного інтересу.

Ключові слова: туристичний інтерес, елементи культури регіону, культурний потенціал регіону, культурний туризм.

Сучасний туризм – це складний соціокультурний та історичний феномен, який з форми організації дозволяв та способу заняття вільного часу поступово перетворився у фактор світового значення нового століття й тисячоліття. Сьогодні він виступає в світі як глобальне явище, динаміка якого постійно зростає. Тисячоліття, що почалося, ставить перед людством завдання формування цивілізації і нових суспільних орієнтирів, направлених

на всесторонній культурний розвиток кожного індивіда, особи. У цьому світлі необхідно переглянути погляд на таке глобальне явище як туризм. Має бути ширший і глибший аналіз туризму, як соціокультурного феномену, що впливає на багато сфер суспільного життя та види людської діяльності.

У глобальному етичному кодексі туризму ВТО (Мадрид 1988 р.) є спеціальний розділ «Туристична діяльність як засіб знайомства з культурним насліддванням людства». Тому проблема використання в туризмі соціально-культурного потенціалу країн, окремих регіонів стала актуальною.

Культурне самовираження народу завжди викликає інтерес. Природна допитливість туриста відносно різних куточків світу і поселень утворюють один з найбільш сильних спонукальних туристичних мотивів.

Туризм – найкращий засіб знайомства з культурою різних народів нашої планети. Особливе місце серед видів туризму займає культурний або пізнавальний туризм. Його основою є історико-культурний потенціал країн або регіонів, що включає все соціокультурне середовище з традиціями і звичаями, особливостями побутової та господарської діяльності.

Саме такі структурні елементи культури народів як мистецтво, наука, релігія, історія країн та інші, викликають найбільший інтерес у туристів і є культурною складовою будь-якого турпродукту.

Культурний потенціал країни, регіону виражений у його історії та історичній спадщині. Більшість туристичних напрямків дбайливо ставиться до своєї історії як фактору залучення туристичних потоків. Наявність унікальних історичних об'єктів може визначити успішний розвиток туризму в регіоні. Знайомство з історією й історичними об'єктами – найсильніший спонукальний туристичний мотив. Історична спадщина регіону потребує просування на туристичний ринок. Тому національні туристичні організації повинні займатися поширенням інформації про історичний потенціал місцевості.

Релігія як структурний елемент культури народу є одним із основних чинників розвитку сучасного туризму та туристичного інтересу. Паломництво – найдавніший вид подорожей, відомий людству не одне тисячоліття. До 80% об'єктів туристичного показу є культовими. Мотивами до паломницької подорожі є духовне прагнення відвідати релігійні центри й святі місця, особливо шановані в конкретній релігії, здійснення культових обрядів і т.д. Мотивація відбувається або з приписань релігії або з релігійних прагнень і переконань людини.

Спонукальним мотивом туристичного інтересу може виступати науковий потенціал. Туристичні організації можуть надавати різні послуги науковим суспільствам (проведення зустрічей, семінарів, заходів, що забезпечують одержання наукової інформації, відвідування наукових об'єктів та ін.). У століття науково-технічної революції наукові комплекси є важливим ресурсом пізнавального туризму. До числа найбільш популярних наукових об'єктів слід віднести спеціалізовані музеї та виставки, планетарії, а також атомні станції, космічні центри, заповідники, акваріуми і т.д. Експерсії та наукові об'єкти можуть бути організовані як для фахівців у конкретній галузі знань, так і для масових туристів.

Високий рівень освіти збільшує прагнення людини до знань. Вплив людей один на одного формує загальносвітовий стиль життя, що впливає на розвиток туризму. Жителі однієї країни, як правило, виявляють інтерес до системи освіти іншої країни. Тому установи освіти (коледжі, університети й ін.) можуть стати істотними привабливими елементами культури на туристичному ринку. Всесвітньо відомі університети Оксфорд і Кембридж давно стали об'єктами туристичного показу. Крім цього система утвору є особливістю туристичного потенціалу й може успішно використовуватися як елемент залучення туристичних потоків, зокрема, як основа навчального туризму. Можливість одержання престижної освіти залучає студентів з різних регіонів, що спонукає закріпленню одного з сучасних сегментів споживчого ринку.

Одержала розвиток тенденція використання установ освіти в туристичних цілях: організація й проведення наукових конференцій, ділових зустрічей, семінарів на базі коледжів, університетів та інших навчальних закладів.

Рівень індустріального розвитку регіону є серйозним мотивом для залучення певної категорії туристів, особливо іноземних, що цікавляться станом економіки іншої країни, промисловістю, виробленою продукцією й т.п. Так звані індустріальні тури – прекрасний спосіб розширити відповідний сегмент туристичного ринку. Турфірмам слід сприяти організації й проведенню спеціалізованих турів на заводи, фабрики, промислові й інші об'єкти, конкретний перелік яких слід погоджувати з департаментами торгівлі й комерції, готельними підприємствами, сервісними компаніями й іншими організаціями, що мають безпосередній контакт із туристами.

Доцільно використовувати практику організації спеціалізованих групових турів для виробників певного виду продукції в іншу країну з метою ознайомлення із процесом її розробки, виробництва й реалізації. Департаменти комерції деяких країн і різні промислові групи практикують спеціалізовані тури не тільки з метою ознайомлення туристів з потенційними ринками, але й для залучення уваги до певних видів продукції, збільшення попиту, обсягів продаж, налагодження контактів.

Літературні пам'ятники країни або регіону мають більш обмежену в порівнянні з іншими елементами культури привабливість, але все-таки становлять істотний туристичний мотив і основу організації різнопланових туристичних програм і маршрутів. Літературні твори мають силу створювати враження про країну і її культуру. Доведено, що наявність або відсутність певного роду літератури в країні вказує на стан її культурної й політичної системи. У розважальні програми для туристів доцільно включати літературні вечори, тим більше що деякі готелі розташовують прекрасно обладнані бібліотеки. У рамках пізнавального туризму рекомендується організовувати літературні тури по місцях, пов'язаних з іменами авторів і героями відомих літературних творів.

Один із важливих елементів культури, здатний сформувати переконливий мотив до туристичної поїздки – це образотворче мистецтво. Його значення пов'язане з тенденцією виставляти на відомих курортах

здобутки національного образотворчого мистецтва з метою ознайомлення туристів з культурою регіону. Також популярні фестивалі, що широко представляють різноманітні види й елементи національного образотворчого мистецтва. Наприклад, характерною рисою Единбурзького фестивалю, який регулярно проходить у Шотландії, є те, що він знайомить не тільки зі здобутками місцевих художників, але й із творчістю місцевих композиторів, фольклором та іншим – усім, що викликає інтерес у туристів.

Музичний потенціал регіону є одним із привабливих елементів культури. У деяких країнах музика виступає як основний фактор залучення туристів. Відомі музичні фестивалі щорічно збирають тисячі учасників. Багато курортних готелів знайомлять своїх гостей з національною музикою під час вечірніх розважальних програм, на фольклорних вечорах і концертах. Аудіоплівки із записами національної музики, продаж яких поширений у більшості туристичних центрів, служать прекрасним засобом знайомства туристів з культурою народу.

Етнічні танці – характерний елемент національної культури. Практично кожний регіон має свій національний танець. Знайомство туристів з танцями може відбуватися на спеціальних шоу, фольклорних вечорах, під час розважальних програм. Яскравими прикладами танцю, як виразника національної культури, є танці народів Африки, полінезійські, японський танець «кабукі», російський балет та ін.

Регіон, що приймає туристів, повинен пропонувати їм різноманітний асортимент сувенірів, виконаних (фабричним або кустарним способом) місцевими майстрами й ремісниками. Сувеніри – гарна пам'ять про країну. Однак слід пам'ятати, що пам'ятний сувенір, виготовлений не в країні відвідування, а в іншій, втрачає для туриста свою значимість і сприймається як підробка. Усі види сувенірної продукції, а також інші необхідні туристичні товари (туристичне спорядження, пляжні аксесуари) повинні бути доступні й продаватися в зручно розташованих магазинах та інших торговельних місцях. Мотиви покупки й вільної витрати грошей досить сильні під час подорожі, і тому туристичні товари повинні виготовлятися в асортименті, що користується особливим попитом у туристів. У деяких туристичних центрах створюються спеціальні магазинчики в національному стилі, де місцеві майстри виготовляють вироби безпосередньо в присутності покупців. Ця форма торгівлі сувенірною продукцією є своєрідною визначною пам'яткою регіону й викликає чималий інтерес у туристів.

Національна кухня – важливий елемент культури регіону. Туристи люблять куштувати національні страви тієї країни, по якій подорожують. Деякі ресторани, пропонуючи іноземним туристам національні страви, пояснюють, з яких продуктів і як вони готуються. Особливий інтерес у туристів викликають кафе, ресторани, трактири, оформлення яких гармонує із запропонованим меню, наприклад ресторан, що спеціалізується на стравах української кухні, оформлений у національних традиціях з елементами фольклору. Туристи вважають харчування важливим елементом поїздки, тому особливості національної кухні, асортимент страв, їх якість обов'язково залишать

слід у спогадах не тільки про відпочинок, але й про країну.

Таким чином, культура регіону здатна викликати в потенційних туристів найсильніший спонукальний мотив до подорожі. Тому збереження культурної спадщини та його раціональне використання мають визначальне значення для стійкого залучення туристичних потоків і збереження популярності конкретного туристичного напрямку.

Список використаних джерел

1. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Д. Заставного. – К.: Знання, 2006. – 575 с.
2. Федорченко В. К., Костюкова О. М. Історія екскурсійної діяльності в Україні: Навчальний посібник. – К., 2002. – 163 с.
3. Грибанова С. В. До питання про підготовку екскурсійних кадрів в країні на початку ХХ ст. / Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 1998. – Вип. I, Ч. 2. – С. 165–170.
4. Грибанова С. В. Роль наукових товариств та видатних науковців Києва в розвитку екскурсійної справи в Україні у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. / Туристично-краєзнавчі дослідження. – К., 2000. – Вип. 3. – С. 204–215.
5. Історія європейської культури / Авт.-сост. А. В. Пустовит. – К.: МАУП, 2002. – 344 с.
6. Головкова Л. С. Концепція стратегічного управління потенціалом корпорацій в системі управління потенціалом регіону / Головкова Л. С. // зб. наук. праць. Дон. нац. ун. – Донецьк, 2007. – Вип. 10. – С. 51–59.
7. Глухарев С. М. Алгоритм економічної оцінки конкурентоспроможності регіонів // Науково-технічний збірник №96. Харківська національна академія міського господарства. – 2010. – С. 362–367.

References

1. Petraniv's'kyj V. L., Rutyn's'kyj M. J. Turystychno krajeznavstvo: Navch. posib. / Za red. prof. F. D. Zastavnogo. – K.: Znanja, 2006. – 575 s.
2. Fedorchenko V. K., Kostjukova O. M. Istorija ekskursijnoi' dijal'nosti v Ukraїni: Navchal'nyj posibnyk. – K., 2002. – 163 s.
3. Grybanova S. V. Do pytannja pro pidgotovku ekskursijnyh kadriv v kraїni na pochatku XX st. / Turystychno-krajeznavchi doslidzhennja. – K., 1998. – Vyp. I., Ch. 2. – S. 165–170.
4. Grybanova S. V. Rol' naukovykh tovarystv ta vydatnyh naukovciv Kyjeva v rozvytku ekskursijnoi' spravy v Ukraїni u drugij polovyni XIX – na pochatku XX st. / Turystychno-krajeznavchi doslidzhennja. – K., 2000. – Vyp. 3. – S. 204–215.
5. Istorija evropejskoj kul'tury / Avt.-sost. A. V. Pustovit. – K.: MAUP, 2002. – 344 s.
6. Golovkova L. S. Koncepcija strategichnogo upravlinnja potencialom korporacij v systemi upravlinnja potencialom regionu / Golovkova L. S. // zb. nauk. prac'. Don. nac. un. – Donec'k, 2007. – Vyp. 10. – S. 51–59.
7. Gluharjev S. M. Algorytm ekonomichnoi' ocinky konkurentospromozhnosti regioniv // Naukovo-tehnichnyj zbirnyk №96. Harkivs'ka nacional'na akademija mis'kogo gospodarstva. – 2010. – S. 362–367.

Bondarchuk–Chugin I. Yu., Candidate of Historical Sciences, associate professor of the hotel–restaurant and tourist business department, Nikolajev branch of the Kiev National University of Culture and Arts (Ukraine, Mykolaiv), rubkaz65@gmail.com

Culture as a factor of tourist interest and tourist motivation

The article deals with the tourism as the social–and–cultural phenomenon. The role of the cultural elements in the formation of the tourist's interest is revealed by the author of the article.

Keywords: *tourist's interest, the elements of the regional culture, cultural potential of the region, cultural tourism.*

* * *